

ÎNCHEIERE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului depus de Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul și Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 23 iulie 2020 a Curții de Apel Cahul, prin care s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea din 06 februarie 2020 a Judecătoriei Cahul, sediul Central și s-a emis o nouă decizie, prin care acțiunea s-a respins ca neîntemeiată,

c o n s t a ț ă:

La data de 12 octombrie 2018, Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul și Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a indicat, că la cererea înregistrată la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Cahul, cu nr.1321 din 01 august 2018, a primit răspuns la data de 04 august 2018, fiind anexat copia procesului-verbal nr.3 din 11 mai 2018 al ședinței Comisiei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul, privind recuperarea prin reținere în rate, lunar, a sumei de 68551,79 de lei din pensia reclamantului, plătită fără temei, ca urmare a beneficierii concomitent a pensiei prin intermediul instituțiilor de forță.

Reclamantul Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a menționat, că nefiind de acord cu procesul-verbal nr.3 și decizia din 11 mai 2018, la data de 14 august 2018, s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Cahul, prin care a solicitat anularea procesului-verbal nr.3 și a deciziei din 11 mai 2018 a ședinței comisiei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul privind recuperarea sumelor plătite fără temei, ca fiind ilegale și neîntemeiate.

Reclamantul Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a invocat, că prin răspunsul nr.2251 din 15 august 2018, a fost informat, că Casa Teritorială de Asigurări Sociale nu este persoană juridică și nu este împuternicită să soluționeze cererea prealabilă.

De asemenea, a menționat că la data de 24 august 2018, a expediat cerere prealabilă similară în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu aceeași solicitare, la care a primit refuz la data de 08 octombrie 2018.

Reclamantul Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu consideră răspunsul din 08 octombrie 2018 al Casei Naționale de Asigurări Sociale ilegal și neîntemeiat, deoarece nu a prezentat careva date false și nu a tăinuit careva informație.

Reclamantul Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a solicitat anularea procesului-verbal nr.3 și a deciziei din 11 mai 2018 a ședinței comisiei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul privind recuperarea sumelor plătite fără temei, ca fiind ilegale și neîntemeiate.

Prin hotărârea din 06 februarie 2020 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, acțiunea depusă de Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a fost admisă parțial. S-a anulat parțial decizia adoptată în baza procesului-verbal nr.3 din 11 mai 2018 al ședinței comisiei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul în privința lui Nicolae Dandeuș, privind recuperarea sumei de 68551,79 de lei, cu dispunerea reținerii în rate lunare din pensia reclamantului Nicolae Dandeuș a sumei plătite fără temei, ca urmare a beneficierii concomitent a pensiei prin intermediul instituțiilor de forță pe perioada de trei ani, precedenți datei de 01 martie 2018. În rest acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată (f.d. 130-135).

Prin decizia din 23 iulie 2020 a Curții de Apel Cahul, s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat integral hotărârea primei instanțe și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.173-178).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că apreciază critic poziția instanței de fond și consideră lipsită de logică referirea instanței de judecată, că ar urma să se dispună reținerea pentru perioada de 3 ani precedenți datei de 01 martie 2018.

A specificat că prevederile articolelor 267, 271, 272 Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019) urmează să fie aplicabile numai în cazul, în care Casa Națională de Asigurări Sociale ar recupera sumele plătite necuvenit, conform pct.54 al Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.929 din 15 august 2006, care prevede că sumele de pensie sau alocație plătite necuvenit și nerecuperate de la beneficiar în legătură cu stabilirea neîntemeiată, stabilirea cu domiciliul în străinătate, expirarea termenului de stabilire, se urmăresc pe cale judiciară.

Iar, în cazul în care Casa Națională de Asigurări Sociale s-ar adresa în instanța de judecată cu o acțiune în vederea recuperării sumei plătite ilegal, după expirarea termenului de 3 ani, de la aflarea despre dreptul încălcat, atunci, intimatul, în conformitate cu normele sus menționate ar putea invoca expirarea termenului de prescripție extinctivă.

Instanța de apel a considerat, că în speță nu sunt premisele aplicării articolelor 267, 271, 272 Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), deoarece Casa Națională de Asigurări Sociale nu s-a adresat în instanța de judecată în vederea recuperării sumei pe cale judiciară, mai mult ca atât, după expirarea termenului de prescripție extinctivă .

Totodată, instanța de apel a reținut că din cererea reclamantului Nicolae Dandeuș privind fixarea pensiei, depusă la Ministerul Afacerilor Interne, semnată la data de 19 martie 2009, la rubrica „pensii”, ultimul declară pe propria răspundere, că „anterior și în prezent pensie în cadrul altor ministere și departamente nu primește și nu a primit”, fapt ce nu corespunde realității, or la acel moment reclamantul deja era beneficiar de pensie de xxxxx, stabilită de Casa Națională de Asigurări Sociale, încă de la data de 09 octombrie 1996 (f.d.40, 42).

Instanța de apel a notat că prin Legea nr.290 din 16 decembrie 2016, în vigoare din 01 iulie 2017, s-au introdus modificări la art.39 alin.(7) din Legea nr.156 din 14 octombrie 1988 și anume, după expresia „date false” s-a completat cu expresia „sau tăinuirea circumstanțelor prevăzute la art.39 alin.(6)”.

Prin introducerea acestei modificări, legiuitorul doar a făcut o claritate a situațiilor, prin înlăturarea oricăror interpretări eronate, când pot fi inițiate procedurile de restituire în fondul de pensii a sumelor încasate necuvenit. Aceste modificări ale alin.(7) din Legea nr.156 din 14 octombrie 1988, însă, nu schimbă starea de fapt în speță, care se prezumă la aceea, că reclamantul Nicolae Dandeu la data când a obținut dreptul de a beneficia de pensie pentru vechime în muncă ca militar, era obligat să comunice, în termen legal, organului care efectuează plata pensiei, noile circumstanțe care ar fi avut ca urmare suspendarea pensiei de xxxxxx.

Instanța de apel a remarcat, că reclamantul Nicolae Dandeu nu numai că nu și-a exprimat dreptul de opțiune în alegerea unei singure categorii de pensie, dar și a prezentat organului de pensionare din cadrul Ministerului Afacerilor Interne date false, indicând în cererea sa din 19 martie 2009 că ”anterior și în prezent pensie în cadrul altor ministere și departamente nu primește și nu a primit”.

Instanța de apel a reiterat, că instanța de fond corect a statuat că reclamantul prin acțiunile sale a încălcat prevederile menționate și a beneficiat ilegal de pensia de xxxxx în perioada 22 martie 2009 – 28 februarie 2018 și la momentul de față este obligat să ramburseze suma respectivă.

Instanța de apel a relevat că prescripția extinctivă nu este aplicabilă speței, or la caz, reclamantul a înaintat acțiunea în instanța de judecată pentru apărarea dreptului încălcat. Iar dacă ar fi de analizat aplicabilitatea termenului de prescripție, care curge în defavoarea autorității de asigurare, de care neapărat aceasta urmează să țină cont, atunci calcularea acestui termen începe din momentul preluării de către Casa Națională de Asigurări Sociale a dosarelor de pensionare de la Ministerul Afacerilor Interne, moment care nu a precedat anul 2016, prin urmare nu a expirat acel termen general de prescripție extinctivă cu durata de 3 ani.

Subsecvent, din momentul depunerii cererii pentru a beneficia de pensie pentru vechime în muncă survine obligația declarantului de a declara despre incompatibilitatea de a beneficia de mai multe pensii concomitent. Această constatare rezultă din prevederile articolelor 11 și 39 alin.(6) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14 octombrie 1988 în coroborare cu art.7 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23 iunie 1993.

Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul reprezentantului intimatului Nicolae Dandeu, avocatului Eugen Grosu, precum că este în obligația Casei Naționale de Asigurări Sociale de a duce evidența plăților și că reclamantul Nicolae Dandeu nu are nicio vină pentru faptul că a beneficiat de două pensii și că pârâțul face control odată la 10 ani. Or, probele anexate la prezenta cauză incontestabil certifică, că pârâta Casa Națională de Asigurări Sociale nu a cunoscut anterior de anul 2018, despre prezentarea de către Nicolae Dandeu a datelor false, de altfel nu au fost prezentate probe care confirmă, că și o altă autoritate de pensionare - Ministerul Afacerilor Interne, până în anul 2018 a cunoscut despre beneficierea nejustificată de către Nicolae Dandeu, de două tipuri de pensii.

Instanța de apel a specificat, că până în anul 2016, fiecare din aceste două categorii de pensii erau achitate din diferite surse și de către diferite autorități și anume, pensia pentru vechimea în muncă a fost stabilită și achitată de către Ministerul Afacerilor Interne din bugetul acestei instituții (Bugetul de stat), iar pensia de xxxxx a fost stabilită și achitată de

către Casa Națională de Asigurări Sociale din Bugetul asigurărilor sociale. Și aceste două autorități de pensionare funcționau autonom una față de alta.

Instanța de apel a menționat, că din normele citate supra rezultă, că urmărirea sumelor cu titlu de pensie plătite necuvenit are loc pe cale extrajudiciară și se dispune în baza deciziei emise de organul de asigurări sociale. Excepția prevăzută la pct.54 din Regulamentului privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.929 din 15 august 2006, unde se menționează că „sumele de pensie sau alocație plătite necuvenit și nerecuperate de la beneficiar în legătură cu stabilirea neîntemeiată, stabilirea cu domiciliul în străinătate, expirarea termenului de stabilire, se urmăresc pe cale judiciară”, nu este aplicabilă speței, or Casa Națională de Asigurări Sociale este în drept de a reține în rate lunare suma plătită necuvenit, până la recuperarea acesteia, din contul pensiei pentru vechimea în muncă de care intimatul Nicolae Dandeu, de care beneficiază în mod legal până în prezent, autoritatea de asigurare neavând careva impedimente în acest sens.

Astfel, Curtea de Apel Cahul a conchis asupra netemeinicii acțiunii reclamantului Nicolae Dandeu privind anularea deciziei comisiei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul din 11 mai 2018, integrată în procesul-verbal nr.3, privind recuperarea plăților necuvenite.

La data de 12 august 2020, Nicolae Dandeu, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a depus recurs împotriva deciziei din 23 iulie 2020 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe (f.d.181-182).

În motivarea recursului Nicolae Dandeu, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a invocat cele menționate în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și anume, a dispozițiilor articolelor 267 și 272 Cod civil (în vigoare din 12 iunie 2003), care prevăd, că termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani. Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege. Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Recurentul Nicolae Dandeu, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a declarat că instanța de apel nu a luat în considerare, că obligația de a duce evidența și contul sumelor achitate nu îi revine lui Nicolae Dandeu, ci secțiilor specializate ale Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul și Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Recurentul Nicolae Dandeu, reprezentat de avocatul Eugen Grosu a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, reține că prin Legea nr. 116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, iar în condițiile art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în

termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia contestată la data de 23 iulie 2020 (f.d.173-178).

Decizia motivată din 23 iulie 2020 a Curții de Apel Cahul a fost notificată recurentului Nicolae Dandeuș la data de 31 iulie 2020, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 187).

În aceste circumstanțe, recursul depus de Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu, la data de 12 august 2020, se consideră a fi depus în termen.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă, că la data de 20 august 2020, intimatelor Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cahul și Casei Naționale de Asigurări Sociale le-au fost expediate copiile recursului depus de Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu (f.d.184), acestea însă, nu și-au valorificat drepturile procedurale și nu au depus referință la recursul depus de către Nicolae Dandeuș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art.246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art.246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs menționează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererilor de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu este inadmisibilă.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Nicolae Dandăș, reprezentat de avocatul Eugen Grosu se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Nina Vascan